

Rapport "Een nacht in de cel"

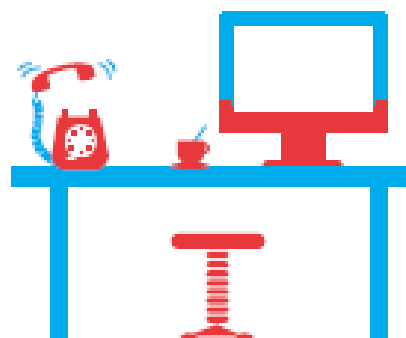
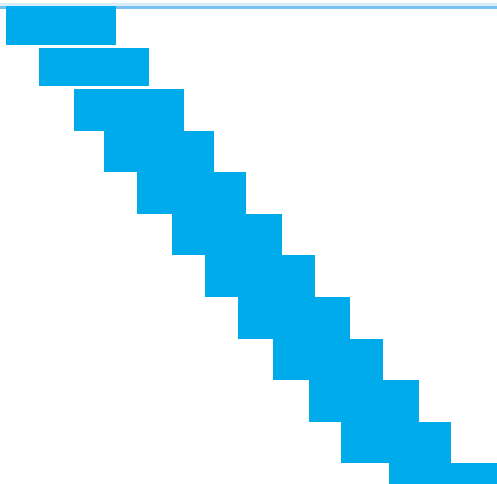
Een onderzoek naar aanleiding van een klacht over het Openbaar Ministerie te Amsterdam en aanverwante signalen

Oordeel

Op basis van het onderzoek acht de Kinderombudsman de klacht over de minister van Justitie en Veiligheid, als verantwoordelijke voor gedragingen van het Openbaar Ministerie, gegrond.

Datum: 30 maart 2015

Nummer: KOM007/2015

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	2
Wat is de klacht?	2
Aanleiding onderzoek.....	3
Bevindingen.....	5
Visie verzoeker en david	7
Visie ministerie van veiligheid en justitie/openbaar ministerie	8
Het oordeel van de Kinderombudsman.....	12
Conclusie.....	15
BIJLAGE Relevante literatuur en wet- en regelgeving.....	16

SAMENVATTING

De Kinderombudsman heeft een klacht ontvangen van de advocaat van David. De klacht gaat er over dat David in verzekering gesteld is en een nacht in een politiecel heeft moeten doorbrengen. Volgens de advocaat en David was daar geen dringende reden of een onderzoeksbelang voor en was dit in strijd met het beginsel dat opsluiten alleen mag als ultimum remedium. De Kinderombudsman heeft over dit onderwerp ook andere signalen ontvangen en heeft onderzoek gedaan naar de klacht en die signalen.

De Kinderombudsman komt tot de conclusie dat in de zaak van David onvoldoende aannemelijk is geworden dat het noodzakelijk was dat David ten behoeve van het onderzoeksbelang een nacht in een cellencomplex moest verblijven. Voorts is onvoldoende gebleken dat het veronderstelde onderzoeksbelang is afgewogen tegen de belangen van David en/of dat alternatieven zijn afgewogen voor het overnachten in de politiecel. De Kinderombudsman is van oordeel dat hierdoor niet gehandeld is zoals het Kinderrechtenverdrag voorschrijft.

Daarnaast constateert de Kinderombudsman dat de manier waarop de rechtsbijstand van een advocaat nu geregeld is er toe kan leiden dat kinderen lang op een politiebureau zitten te wachten op hun advocaat en dat zij soms zelfs – voor de nacht – in verzekering gesteld moeten worden. Dat kan anders, vindt de Kinderombudsman. Hij doet een aantal aanbevelingen om de praktijk te verbeteren.

WAT IS DE KLACHT?

Verzoeker klaagt er over dat op 12 juni 2013 David (destijds 15 jaar oud) ten onrechte in verzekering is gesteld en de nacht heeft moeten doorbrengen in een politiecel en dat dit in strijd met het Verdrag inzake de Rechten van het Kind was. Verzoeker stelt dat opsluiting zeker gedurende de nacht als ultimum remedium hoort te gelden en dat er in dit geval geen dringende reden was noch een onderzoeksbelang op grond waarvan David de nacht moest doorbrengen in een politiecel.

AANLEIDING ONDERZOEK

A. De zaak van David

Bij brief van 11 november 2013 ontving de Kinderombudsman een klacht van verzoeker. Verzoeker had opgetreden als advocaat van David¹ en diende de klacht namens David in. De klacht ging over het optreden van het Openbaar Ministerie rond de in verzekeringstelling van David. De advocaat vond het onterecht dat David een nacht in een cel had moeten doorbrengen. Ze had de klacht al voorgelegd bij het Openbaar Ministerie. Bij brief van 25 oktober 2013 liet de Hoofdofficier van Justitie weten de klacht ongegrond te achten. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van Ministerie van Veiligheid en Justitie, werd vervolgens door de Kinderombudsman een onderzoek ingesteld. Bij het onderzoek is tevens de politie betrokken, vanwege de verwevenheid van de handelingen van het Openbaar Ministerie en de politie, ook al was de klachtenprocedure bij de politie niet doorlopen.

In het kader van het onderzoek zijn het Ministerie van Veiligheid en Justitie en de politie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Er is overleg geweest met medewerkers van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Ook is gesproken met de betrokken rechercheur en officier van justitie, heeft een medewerker van de Kinderombudsman een bezoek gebracht aan de lokaties waar David vast zat en is ten kantore van het Parket-Generaal het opsporingsdossier ingezien.

B. Eerdere signalen zoals de zaak van Lise

De advocaat van David heeft in haar klacht aangegeven dat de klacht het individuele geval overstijgt. De Kinderombudsman had zelf eerder ook andere signalen ontvangen van situaties waarin minderjarigen in verzekering gesteld zijn en een nacht moesten doorbrengen in een politiecel. De onderliggende klacht bij die signalen was dat volgens betrokkenen te snel tot de in verzekeringstelling was besloten zonder dat er de noodzaak toe bestond en zonder dat er een wezenlijk onderzoeksbelang mee was gediend. Betrokkenen vonden de gang van zaken onterecht, overbodig en in strijd met de kinderrechten. Het onderzoek van de Kinderombudsman richtte zich daarom niet alleen op de zaak van David, maar diende tevens om te onderzoeken of deze signalen ook bekend waren bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie en het Openbaar Ministerie en wat daar eventueel al mee gedaan werd. Als casus werd gebruikt de situatie van Lise². Lise was 14 jaar en werd op heterdaad betrapt op het stelen van een fles alcohol bij een supermarkt. Zij werd rond 20.00 uur aangehouden en naar het politiebureau gebracht. Op dat moment kon er geen advocaat meer toegevoegd worden omdat de piketcentrale al gesloten was en kon zij niet worden verhoord. Zij was een *first offender* en verdachte van een eenvoudige winkeldiefstal. Desondanks mocht zij niet naar huis (en de volgende dag terugkomen voor verhoor), maar werd zij in verzekering gesteld en heeft zij de nacht moeten doorbrengen in een politiecel. De noodzaak daartoe bleef Lise onduidelijk. Uiteindelijk is de zaak van Lise afgedaan met een HALT-afdoening.

---

¹ Dit is een gefingeerde naam.

² Dit is een gefingeerde naam.

C. Signaal hangende het onderzoek

Tijdens het onderzoek ontving de Kinderombudsman een brief van de Haagse Vereniging Jeugdrecht Advocaten met klachten over de gang van zaken rond de hedendaagse praktijk van het insluiten van minderjarigen. In de brief werd onder meer geschreven:

"Omdat er geen speciale regels of aanpassingen zijn gedaan voor minderjarigen in een politiecel, blijkt dat in de praktijk ze gewoon worden meegenomen met de volwassenen en zelfs van één nachtje cel trauma's kunnen oplopen.

Ik heb het dan niet over de uitzonderlijke gevallen waarbij het voor technische bewijsvergaring of de ernst van het feit absoluut noodzakelijk is dat een minderjarige kortdurend in een politiecel verblijft, maar gevallen waarbij in bijvoorbeeld eenvoudige vuurwerkzaken te gemakkelijk wordt gegrepen naar de mogelijkheid van opsluiting. Dit terwijl er niet naar andere mogelijkheden is gekeken zoals inverzekeringstelling met verblijf in het ouderlijk huis en/of een uitnodiging om op het politiebureau te verschijnen voor verhoor op een door de politie te bepalen dag.

Zoals aangegeven zijn er geen cellen speciaal voor minderjarige (kinderen) ingericht. (...). Zoals het nu in de praktijk is geregeld kan een minderjarige die is opgepakt na 20.00 uur, op zijn vroegst de volgende dag vanaf 08.00 uur door een advocaat worden bezocht. Al die tijd zit hij/zij dan in een cel."

Telefonisch is door de voorzitter toegelicht dat in de praktijk voor jongeren een piketdienst bestaat van 07.00 – 20.00 uur en dat een advocaat via de Raad voor Rechtsbijstand wordt toegevoegd. Dit systeem sluit om 20.00 uur. En dan kan er dus geen advocaat meer toegevoegd worden tot de volgende dag 07.00 uur.

D. Cijfers

Tabel 3.5 Minderjarigen en politie uit de Kinderrechtenmonitor 2014 (pagina 76)

	2010	2011	2012	2013
Aantal door de politie gehoorde minderjarige verdachten	50.959	46.463	41.545	34.772
Aantal in verzekering gestelde minderjarige verdachten	8.954	8.170	7.527	6.963

BEVINDINGEN

A. Algemeen in de zaak van David

Op 3 juni 2013 zijn spullen weggenomen uit een woning. Dit zou zijn gedaan door twee jongens toen ze op bezoek waren bij een vriend die met zijn ouders in die woning woonde. Het ging om twee telefoons en een ketting. David is één van de twee verdachten.

Op 10 juni 2013 wordt de medeverdachte hierover gehoord. Op 11 juni nogmaals.

Op 12 juni 2013 wordt David rond 12.00 uur aangehouden en meegenomen naar het bureau voor verhoor. De zaak wordt gemeld bij de piketcentrale van de Raad voor Rechtsbijstand. Om 14.00 uur meldt verzoeker zich als advocaat op het politiebureau. Om 14.30 uur kan de advocaat met David overleggen. Om 16.37 uur start het eerste verhoor, door verbalisanten Van B. en S. Als dit is geëindigd, is de zes uur waarin een verdachte mag worden opgehouden voor verhoor verstreken. Besloten wordt tot de inverzekeringstelling van David. Dit vindt plaats om 18.38 uur. Ook wordt besloten dat David de nacht in de cel zal doorbrengen.

Rond 20.30 uur wordt David overgebracht naar een Cellencomplex om daar te overnachten. De volgende ochtend, 13 juni 2013, wordt hij daar rond 9.00 uur weer opgehaald en teruggebracht naar het politiebureau voor een tweede verhoor. Dat vindt plaats om 11.30 uur en wordt gedaan door twee andere verbalisanten, verbalisant H. en verbalisant L. Eerst wordt David opnieuw verhoord over de diefstal op 3 juni. Tijdens hetzelfde verhoor wordt hij vervolgens gehoord als getuige over een ander strafbaar feit. Om 14.00 uur diezelfde dag wordt David heengezonden.

In de periode van 12 juni tot 26 juli 2013 zijn de mobiele telefoon van David en de medeverdachte uitgelezen. Ook zijn op 17 augustus 2013 nog twee getuigen gehoord over deze zaak. Maar tegen die tijd was de zaak tegen David al geseponeerd op grond van code 02 (onvoldoende of niet overtuigend bewijs): bij brief van 15 augustus 2013 is dit door de officier van justitie aan David en zijn advocaat kenbaar gemaakt.

B. Stukken

Het proces-verbaal van inverzekeringstelling meldt als reden:

"overwegende dat hij verdacht wordt van (eenvoudige) diefstal en heling, strafbaar gesteld bij artikel 310 Wetboek van Strafrecht en 416/1/A Wetboek van Strafrecht, voor welk feit voorlopige hechtenis is toegelaten;

Overwegende dat het ter zake ingestelde onderzoek nog niet is voltooid en het in het belang daarvan nodig is dat verdachte tijdens het onderzoek...

Overwegende, dat het bestaan van deze grond blijkt uit de volgende omstandigheden:

- de noodzaak van een (nader/verder) verhoor verdachte;
- het herleiden van een geconstateerd strafbaar feit tot een herkenbare dader;"

In het proces-verbaal (strafrechtelijk) minderjarige opgemaakt en ondertekend op 13 juni 2013 staat onder meer:

Wat moet de politie nog doen voor dit onderzoek

Vd zit nog vast. We gaan vd voor de tweede keer horen.

C. Bezichtiging

Er is een bezoek gebracht door een medewerkster van de Kinderombudsman aan het

politiebureau waar David is verhoord. Hier wachtte David in één van de twee dagverblijven: ruimtes van steen en glas, met een houten bank. Ook is een bezoek gebracht aan het Cellencomplex waar hij uiteindelijk de nacht doorbracht. In dit Cellencomplex is geen kindvriendelijke cel. De medewerkster heeft een cel bekeken die gelijk is aan de cel waarin David overnachtte. Deze is op de foto te zien.

D. Inzien opsporingsdossier

Een medewerkster van de Kinderombudsman heeft inzage gekregen in het opsporingsdossier van het Openbaar Ministerie. In het dossier bleken geen aantekeningen of mutaties te zitten waaruit kon worden opgemaakt op welk moment waarover contact is geweest tussen de politie en de officier van justitie. Ook werden er in het opsporingsdossier geen aanwijzingen gevonden voor andere onderzoekshandelingen dan hierboven onder II.A zijn beschreven.

VISIE VERZOEKER EN DAVID

De advocaat van David is van mening dat David ten onrechte in verzekering gesteld is. Zij geeft aan dat zij bij aankomst op het politiebureau op 12 juni, nog voordat zij David had gesproken, apart genomen werd door de behandelend rechercheur S. met de mededeling dat besloten was dat David die nacht zou moeten blijven. De reden die de rechercheur volgens de advocaat gaf, was dat David ook als getuige gehoord zou moeten worden in een andere zaak en hij niet verwachtte dat beide verhoren afgerond konden worden voor het einde van zijn dienst. Een andere collega kon het verhoor niet overnemen omdat hij de zaak goed kende. Toen de advocaat aangaf dat zij zich niet kon vinden in de motivering en dat zij het bovendien vreemd vond dat deze beslissing al genomen was voordat het verhoor van David had plaatsgevonden, gaf de rechercheur aan dat het was kortgesloten met de officier van justitie en dat die haar toestemming had gegeven. De advocaat bleef bij haar bezwaren. En tot haar verrassing werd het verhoor de volgende dag ook niet afgenomen door rechercheur S maar door een ander.

De advocaat is van mening dat de inverzekeringstelling onrechtmatig en onbehoorlijk is wegens strijd met het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en dat het Openbaar Ministerie misbruik heeft gemaakt van de bevoegdheden uit het Wetboek van Strafvordering. Minderjarige verdachten horen waar mogelijk de nacht thuis door te brengen, van dringende redenen waarom daar in het geval van David van afgeweken moest worden was geen sprake, het dienstrooster van een rechercheur is dat in ieder geval niet en David had ook door een ander verhoord kunnen worden of terug kunnen komen voor verhoor. Ook hoort niet al op voorhand besloten te worden tot inverzekeringstelling. Volgens de advocaat wordt door het Openbaar Ministerie voorbij gegaan aan de kern van de zaak, het ultimum remedium karakter van opsluiting van minderjarigen en de specifieke omstandigheden van het geval.

David zelf is in mei 2014 gesproken over wat het onderzoek inhoudt en dat de Kinderombudsman ook graag zijn verhaal wilde horen. Daar kon hij alvast over nadenken en zou hij later de gelegenheid voor krijgen. Toen eind 2014 opnieuw contact met hem werd gezocht, heeft hij niet gereageerd.

VISIE MINISTERIE VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE/OPENBAAR MINISTERIE

A. Reactie hoofdofficier van justitie in de klachtenprocedure

De Hoofdofficier van het parket Amsterdam achtte de klacht van de advocaat ongegrond. Daarbij heeft deze zich gebaseerd op informatie van de officier van justitie over de afwegingen die zijn gemaakt om te komen tot een in verzekeringstelling, zijnde: David was 15 jaar oud en daarmee oud genoeg om een nacht in een politiecel door te brengen, het ging niet om een bagatel delict, David had recent een transactie betaald voor een vermogensdelict. Daarnaast heeft de officier van justitie het onderzoeksbelang laten meewegen: de medeverdachte werd een dag later aan de Rechter-commissaris voorgeleid en afhankelijk van het verdere onderzoek zou ook David aan de Rechter-commissaris worden voorgeleid. De hoofdofficier van justitie beaamt dat in de meeste gevallen gekozen wordt om de preventieve hechtenis thuis te laten doorbrengen. Het toetsingskader is de persoon van de verdachte, de leeftijd van de verdachte, het feit of hij een first offender of recidivist is, de ernst van het feit en of er een onderzoeksgrond aanwezig is. De hoofdofficier van justitie geeft aan dat in de zaak van David voldoende argumenten aanwezig waren om hem in preventieve hechtenis op het politiebureau te houden.

B. Reactie Ministerie Veiligheid en Justitie in het onderzoek Kinderombudsman

In reactie op het onderzoek van de Kinderombudsman heeft de minister van Veiligheid en Justitie in juli 2014 laten weten de klacht ongegrond te achten. De minister van Veiligheid en Justitie geeft daarvoor het volgende aan.

Na overleg met de officier van justitie is besloten tot de in verzekeringstelling. De redenen daarvoor waren:

- het ging om een diefstal van twee telefoons en een zilveren ketting uit een woning van een vriendje. Dit feit is geen bagatel delict;
- er was sprake van recidive. Recentelijk had David een transactie betaald voor een ander vermogensdelict;
- het onderzoek liep nog. Zo zou een medeverdachte de dag erna worden voorgeleid aan de rechter-commissaris. Er was dan ook sprake van een onderzoeksbelang in de zin van artikel 57 van het Wetboek van Strafvordering: de verdachte diende nader te worden gehoord en er moest nog een verhoor van getuigen plaatsvinden zonder dat verdachte dit kon beïnvloeden.

Bovendien was David 15 jaar oud en daarmee oud genoeg om een nacht in een politiecel door te brengen. Gelet op het vorenstaande zijn er geen andere alternatieven overwogen.

De vakantie en daarmee de afwezigheid op 13 juni 2013 van verbalisant S. stond reeds vast. De verbalisant heeft de zaak overgedragen aan collega's.

Ten aanzien van in verzekeringstelling en een nacht in de politiecel in het algemeen heeft de minister laten weten dat hem geen signalen bekend zijn dat kinderen die te snel een nacht moeten doorbrengen in de cel, een breed bestaande problematiek betreft. Voor beleid op dit gebied is verwezen naar de 'Richtlijn en kader voor strafvordering jeugd en

adolescenten' en 'Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor'. De minister geeft aan dat bij de bejegening van minderjarige verdachten een zorgvuldige behandeling voorop dient te staan, waarbij rekening dient te worden gehouden met de kwetsbaarheid, de belangen en de leeftijd van de minderjarige verdachte. Het verblijf van jongeren in een politiecel is een zwaar middel en moet daarom zo kort mogelijk duren. Anderzijds kan een onderzoeksbelang er toe leiden dat een jeugdige een nacht in een politiecel moet doorbrengen. De toetsing van de in verzekeringstelling bij minderjarigen hoort belegd te worden bij de officier van justitie met voldoende kennis en ervaring in jeugdzaken.

Er is een aantal alternatieven zoals jongeren de volgende dag terug laten komen of de tijd van in verzekeringstelling thuis te laten doorbrengen. Deze afweging hangt af van de ernst van het feit, de persoon van de dader en de omstandigheden waaronder het feit is gepleegd. Een snelle aanwezigheid van een jeugdstrafrechtadvocaat en een verbetering van de piketregeling zijn daarom van belang.

De kwestie van David heeft geen aanleiding gegeven om de werkwijze van het Openbaar Ministerie aan te passen, maar wel ziet de minister een aantal knelpunten in de verlening van rechtsbijstand aan minderjarigen binnen de ZSM. Het grootste knelpunt is de lange wachttijd tussen de melding van de politie aan de piketcentrale, de doormelding van de piketcentrale aan de dienstdoende jeugdadvocaat en vervolgens het verschijnen van de dienstdoende advocaat op het politiebureau. Hierover is de minister in gesprek met de advocatuur om te onderzoeken of een pilot kan worden uitgevoerd, waarin (on)mogelijkheden van video-/telefonisch consult bij minderjarigen worden getoetst en tevens wordt onderzocht welke andere praktische oplossingen er zijn om ervoor te zorgen dat de advocaat sneller op het bureau kan verschijnen.

De minister geeft tot slot aan dat het IVRK bepaalt dat opsluiting alleen dient te worden toegepast als uiterste maatregel en dat hij het belang van die bepaling onderschrijft. In de kwestie van David waren er naar zijn oordeel echter voldoende redenen om hem 's nachts op het politiebureau te laten verblijven.

C. Aanvullende informatie Openbaar Ministerie

In november 2014 heeft het Openbaar Ministerie de reactie van de minister aangevuld ten aanzien van de soms lange wachttijd tussen het moment waarop een verdachte wordt aangemeld bij de piketcentrale en de daadwerkelijke verschijning van een advocaat. Aangegeven is dat het er ook mee te maken heeft dat er in de avonduren geen rechtsbijstand meer beschikbaar is omdat de piketcentrale/Raad voor Rechtsbijstand om 20.00 uur sluit. Het Openbaar Ministerie, de politie en de advocatuur zijn bezig geweest om hier praktisch mee om te gaan omdat het direct afhandelen van lichte strafbare feiten van minderjarigen niet alleen organisatorisch maar vooral ook vanuit pedagogisch oogpunt sterk de voorkeur verdient. Tijdens het Landelijk Platform JeugdOM op 25 september 2014 is ook besproken of in de avonduren tussen politie en het OM overleg plaatsvindt over minderjarige arrestanten om onnodig insluiten te voorkomen. Vanuit de meeste regio's werd bevestigd dat er 's avonds wordt gebeld met de jeugdofficier voor overleg. Deze werkwijze is afgesproken tussen politie en OM, omdat er nog steeds geen definitieve oplossing is voor de soms lange wachttijden voordat de jeugdpiket-advocaat ter plaatse is en omdat er geen rechtsbijstand beschikbaar is in de avonduren. In ieder

geval is de sluiting van de piketcentrale inmiddels opgerekt tot 22.00 uur voor de verbetering van dit knelpunt.³

D. Verklaring van verbalisant S

Voor het onderzoek is op 20 oktober 2014 gesproken met de heer S., de verbalisant die de advocaat van David heeft gesproken en het verhoor van David op 12 juni afnam.

S. verklaarde, voor zover van belang voor het onderzoek, dat David werd aangehouden op de dag vóór zijn vakantie. Het was van meet af aan duidelijk dat hij de zaak niet zou kunnen afronden. Hij is na het einde van zijn dienst nog langer gebleven om de zaak over te dragen.

De in verzekeringstelling had dan ook niets met zijn vakantie te maken. Dat is een misverstand. De reden was het belang van het onderzoek. Toen de advocaat op het bureau aankwam, heeft S. wel gezegd dat de kans bestond dat er een in verzekeringstelling kwam, maar dat stond op dat moment nog niet vast. Dat kon ook niet, omdat het eerste verhoor nog moest plaatsvinden. De kans op een in verzekeringstelling heeft S. ingeschat op grond van de ontwikkelingen in de zaak van David en de medeverdachte. Ook speelde het voortschrijden van de tijd een rol: de zes uur waarin iemand kan worden opgehouden voor verhoor, verstreek tijdens het eerste verhoor en wil je iemand langer vasthouden, dan is een in verzekeringstelling nodig.

Tijdens of na het eerste verhoor heeft S. overleg gehad met de officier van justitie. De beslissing tot in verzekeringstelling is uiteindelijk door de officier genomen. Voor de vraag of alternatieven voor het overnachten in een politiecel zijn overwogen, verwijst S. naar de officier van justitie.

Als reden dat het tweede verhoor de volgende dag plaatsvond en niet nog die eerste dag, geeft S. het onderzoeksbelang op. Dat kan hij niet nader toelichten of concretiseren en verwijst daarvoor naar de officier van justitie. S. geeft aan dat meegespeeld zal hebben dat na het eerste verhoor nog één en ander uitgezocht moest worden en dat er een medeverdachte was. Ook kan iemand niet tot laat in de avond gehoord worden, zeker een minderjarige niet. Zeker bij een minderjarige zal er naar gestreefd worden om het tweede verhoor nog dezelfde dag te doen, maar in dit geval lukte dat niet. S. kent wel zaken waarin de minderjarige verdachte naar huis mag mits hij zich de volgende dag meldt, maar in deze zaak zag de officier van justitie daar geen aanleiding of ruimte voor.

E. Verklaring van de betrokken officier van justitie

Voor het onderzoek is op 27 oktober 2014 gesproken met mevrouw L., de bij de zaak van David betrokken officier van justitie.

De officier van justitie verklaarde, voor zover van belang voor het onderzoek, dat op 12 juni 2013 S. contact met haar opnam over de zaak van David. In z'n algemeenheid geldt dat de bemoeienis van een officier van justitie met een beslissing over een in verzekeringstelling beperkt is aangezien de hulpofficier daarover beslist. Wel is er

---

³ De door het Openbaar Ministerie aangeleverde informatie over de openingstijden van de piketcentrale bleek achteraf onjuist: de piketcentrale van de Raad voor de Rechtsbijstand sloot nog altijd om 20.00 uur.

tegenwoordig meer sturing vanuit het Openbaar Ministerie, ook op de vraag of een inverzekeringstelling nodig is. De inverzekeringstelling hangt af van de ernstige bezwaren en gronden die genoemd worden in artikel 67 en 67a van het Wetboek van Strafvordering (zie de bijlage voor de tekst van deze artikelen), maar hangt ook samen met de prognose voor wat betreft het verdere verloop van het onderzoek en een eventuele voorgeleiding aan de rechter-commissaris. En daar beslist de officier van justitie over. In het geval van David achtte de officier van justitie de situatie zo in dat voorgeleiding een reële optie was. Dit heeft de officier met S. besproken.

Voorafgaand aan het eerste verhoor heeft de officier van justitie contact gehad met verbalisant S. Van S. begreep ze dat hij in dienst geroepen was terwijl hij al bijna op vakantie ging en dat hij de zaak niet voor zijn vakantie af kreeg. Het gebeurt wel eens dat een team overbelast is en dat mensen een zaak krijgen toebedeeld die ze eigenlijk niet kunnen afmaken. Daarover zocht S. contact. De officier van justitie geeft aan dat dat verder voor haar niet van belang is. Voor haar gold alleen of er ernstige gronden en bezwaren waren. In dat geval kan beslist worden tot een inverzekeringstelling, ongeacht de capaciteit van de politie. Een officier van justitie heeft daar ook geen zicht op. Toen S. aangaf dat het verhoren nog niet klaar was, nam ze dat aan.

De ernstige bezwaren en gronden uit het Wetboek van Strafvordering moeten per zaak verfeitelijk en geconcretiseerd worden. In deze zaak waren dat de ernst van de feiten en het feit dat er een medeverdachte was die ook verhoord moest worden. Er was sprake van collusiegevaar: de verdachte wist na het eerste verhoor wat de politie weet en kan daar vervolgens met een ander op afstemmen. Vanwege de bestaande bezwaren en gronden konden ze David ook niet naar huis laten gaan. Naar die mogelijkheid wordt altijd gekeken in zaken van minderjarigen, ook in de zaak van David. De afweging die wordt gemaakt staat niet in het proces-verbaal van inverzekeringstelling maar wordt op de achtergrond wel degelijk gemaakt. Bij de beslissing over de inverzekeringstelling wordt niet meegewogen waar de minderjarige de nacht zal verblijven. De officier van justitie wist ook niet waar David naar toe gebracht werd en dat daar geen kindvriendelijke cel was.

Na het sepot in de zaak van David heeft de officier van justitie zich wel afgevraagd of de inverzekeringstelling terecht was, maar op basis van de informatie die ze toen had, was de beslissing een juiste.

Tot slot geeft de officier van justitie aan dat er wel zorgen zijn over de gevolgen van de uitspraak inzake Salduz voor minderjarigen, vooral in zaken waarin ze bijvoorbeeld een snickers stelen en een inverzekeringstelling nodig is omdat de advocaat pas laat of niet komt opdagen.

HET OORDEEL VAN DE KINDEROMBUDSMAN

A. Kinderrechten

Kinderen en jongeren tot 18 jaar horen niet achter slot en grendel. Dit mag slechts als een uiterste maatregel gelden, zo volgt uit artikel 37 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) en aanverwante internationale regels en richtlijnen. Uit het IVRK en General Comment 10 volgt bovendien dat er voldoende alternatieven beschikbaar moeten zijn, zoals begeleiding en toezicht, om er voor te zorgen dat vrijheidsbeneming een laatste middel is en het gebruik van voorarrest te verminderen. Voorts dienen op grond van artikel 3 lid 1 van het IVRK de belangen van het kind, zoals die onder andere voortvloeien uit artikel 37, de eerste overweging te zijn bij iedere maatregel of beslissing. Ook dient bij iedere beslissing of actie systematisch afgewogen te worden wat de gevolgen daarvan zijn voor de rechten en belangen van het kind. Dit geldt ook voor kinderen binnen het strafrecht en waar het gaat om de vraag of een inverzekeringstelling nodig is. Een overzicht van de relevante bepalingen uit het IVRK en aanverwante internationale regels en richtlijnen is opgenomen in de bijlage.

Op grond van het voorgaande mag verwacht worden dat inverzekeringstelling alleen wordt toegepast als het niet anders kan, dat bij iedere beslissing over inverzekeringstelling gemotiveerd wordt waarom een kind na het politieverhoor langer vastgehouden moet worden, waarom alternatieve maatregelen niet voldoen en waarom de belangen van het onderzoek in dat geval prevaleren boven de belangen van het kind.

B. Beoordeling

De zaak van David

Uit het onderzoek is gebleken dat al vóór het eerste verhoor gesproken is over de mogelijkheid van een inverzekeringstelling van David, zowel tussen de officier van justitie en rechercheur S. als tussen rechercheur S en de advocaat. Ook is daarbij ter sprake gekomen dat de dienst van rechercheur S. afliep. Wat daarbij precies en op welk tijdstip besproken is, is niet meer te achterhalen. Het is echter niet komen vast te staan dat al voorafgaand aan het eerste verhoor en enkel in verband met het einde van de dienst van de rechercheur besloten is tot inverzekeringstelling.

De reden van de inverzekeringstelling zou zijn geweest het onderzoeksbelang. Dit wordt als grond genoemd in het proces-verbaal van inverzekeringstelling en het bestaan van deze grond blijkt volgens het proces-verbaal uit de omstandigheden: het nogmaals moeten horen van David en het kunnen herleiden van de zaak tot een herkenbare dader. Ook het proces-verbaal (strafrechtelijk) minderjarige geeft als reden voor de inverzekeringstelling het horen van David. Door de betrokkenen van politie en justitie worden ter invulling van het onderzoeksbelang voorts nog genoemd: de voorgeleiding van de medeverdachte aan de rechter-commissaris, de mogelijke voorgeleiding van David aan de rechter-commissaris en het gehoor van getuigen zonder dat David de getuigen kon beïnvloeden. Tot slot noemen zij ook een aantal andere aspecten, zoals het feit dat er geen sprake was van een bagatelfeit, er sprake was van recidive (in de zin dat

David eerder een transactie betaalde) en dat David 15 jaar was. De Kinderombudsman merkt op dat deze laatste aspecten kunnen hebben meegewogen, maar dat het onderzoeksbelang de enige grond is die genoemd wordt in het proces-verbaal van in verzekeringstelling.

Wat dan opvalt, is dat er tussen het eerste en tweede verhoor van David niets is gebeurd in de zaak, althans daarvan blijkt niets uit het opsporingsdossier: de door de minister gestelde getuigenverhoren vonden niet toen (in juni) plaats, maar – voor zover uit de stukken is op te maken – pas in augustus, de voorgeleiding van de medeverdachte – voor zover dat überhaupt de positie van David raakte – gebeurde evenmin voorafgaand aan het tweede verhoor van David. Het lijkt erop dat het onderzoeksbelang dus bestond uit het horen van David en het is de Kinderombudsman niet duidelijk geworden waarom dat tweede verhoor niet nog de eerste avond kon plaatsvinden. Dat had een in verzekeringstelling wellicht niet voorkomen, aangezien de zes uur waarin iemand kan worden opgehouden verstreek. Het had wellicht wel kunnen voorkomen dat David een nacht in het cellencomplex moest overnachten.

Daarnaast blijkt onvoldoende in hoeverre de belangen van David zijn afgewogen tegen de onderzoeksbelangen, in dit geval het nogmaals horen van David, en of alternatieven zijn overwogen voor de in verzekeringstelling en/of overnachting in het cellencomplex. Vanuit het IVRK wordt het opsluiten van kinderen immers als een *ultimum remedium* beschouwd en aangedrongen op alternatieven voor opsluiten. De wet biedt daar ook mogelijkheden voor. Zo bepaalt artikel 493 lid 3 van het Wetboek van Strafvordering dat de in verzekeringstelling op 'elke andere plaats' kan worden uitgevoerd en daarmee dus ook thuis. Uit de Kinderrechtenmonitor 2014 blijkt dat het onduidelijk is in hoeverre van deze mogelijkheid in de praktijk gebruik wordt gemaakt. Cijfers daarover ontbreken.⁴ Defence for Children concludeerde in het onderzoek 'Een paar nachties in de cel' dat deze mogelijkheid zelden wordt benut.⁵ Voorts kan een verdachte heengezonden worden met de mededeling zich de volgende dag weer te melden op het bureau. Het kan zijn dat de persoonlijke omstandigheden van een minderjarige verdachte zich tegen deze alternatieven verzetten, maar de afweging moet wel gemaakt worden.

De minister van Veiligheid en Justitie geeft echter aan dat er geen alternatieven zijn overwogen. Volgens de officier van justitie is de afweging op de achtergrond wel degelijk gemaakt en gebeurt dit bij minderjarigen standaard, maar dit blijkt nergens uit. Er staat in ieder geval niets over in het proces-verbaal in verzekeringstelling of andere stukken. Op grond van het IVRK mag telkens verwacht worden dat wordt afgewogen of een in verzekeringstelling noodzakelijk is en zo ja, of die niet thuis kan worden ondergaan. Dit geldt voor ieder kind en in elke zaak. Te meer nu de minderjarige verdachte doorgaans, en in ieder geval in deze zaak, in een regulier cellencomplex terecht komt waar geen kindvriendelijke cel is. Voor zover die belangenafweging in deze zaak niet gemaakt is, is

---

⁴ KRM 2014, pagina 78 en 85

⁵ "Een paar nachties in de cel", Defence for Children, Berger, M. & C. van der Kroon, 2011.

dat niet in overeenstemming met het IVRK. Voor zover de afweging wel heeft plaatsgevonden, verdient het de voorkeur dat deze afweging inzichtelijk wordt gemaakt, bijvoorbeeld door opname daarvan in het proces-verbaal inverzekeringstelling. Op die manier wordt voor alle betrokkenen inzichtelijk dat de afweging is gemaakt en waarom die tot deze beslissing leidde. Daarbij dienen concreet de belangen van de minderjarige verdachte afgewogen te worden tot de andere belangen, zoals die van het onderzoek of de maatschappij. De algemene grond voor een inverzekeringstelling "het belang van het onderzoek" is weliswaar wettelijk juist, maar veel te ruim en voldoet daarmee niet aan wat verwacht mag worden op grond van het IVRK: het geeft immers op geen enkele wijze inzicht in de vraag of en zo ja welke afweging is gemaakt ten aanzien van de rechten en belangen van de minderjarige. Als gekeken wordt naar de tekst en bedoeling van het IVRK dient een beslissing nader gespecificeerd en gemotiveerd te worden, waarbij expliciet de afweging wordt gemaakt tussen dat onderzoekbelang (en waar dat concreet uit bestaat) en de rechten en belangen van de minderjarige.

Gelet op het voorgaande is de Kinderombudsman van oordeel dat onvoldoende aannemelijk is geworden dat het noodzakelijk was dat David ten behoeve van het onderzoekbelang een nacht in een cellencomplex moest verblijven. Voorts is onvoldoende gebleken dat het veronderstelde onderzoekbelang is afgewogen tegen de belangen van David en/of dat alternatieven zijn afgewogen voor het overnachten in de politiecel. Hierdoor is geen recht gedaan aan het IVRK, in het bijzonder niet aan de eisen die het IVRK stelt ten aanzien van een duidelijke belangenafweging en het beginsel van ultimum remedium voor het opsluiten van minderjarigen. De klacht is derhalve gegrond.

Breder perspectief

Ten aanzien van de andere signalen die de Kinderombudsman ontving, merkt deze op dat er iets mis lijkt te gaan in het systeem. Iedereen is het er over eens dat minderjarigen zo min mogelijk in verzekering gesteld moeten worden en moeten verblijven en overnachten in een politiecel. Toch gebeurt het en het is de vraag of dat altijd terecht is.

Een deel van de situaties lijkt immers het gevolg te zijn van het feit enerzijds dat een kind niet (meer) verhoord mag worden zonder de consultatie en aanwezigheid van een advocaat⁶ en het feit anderzijds dat er dikwijls niet (tijdig) een advocaat beschikbaar is, zeker niet tijdens de avonduren. De politie verwijst naar de advocatuur, de advocatuur naar politie, justitie en het systeem van toevoegingen van de Raad voor Rechtsbijstand.

De minister van Veiligheid en Justitie geeft aan hierover met de advocatuur in gesprek te gaan om een oplossing te vinden voor de wachttijd tussen de piketmelding en de aankomst van een advocaat op het politiebureau. De Kinderombudsman heeft hiervan met instemming kennis genomen alsmede van de ontwikkeling dat de piketcentrale inmiddels geopend is tot 22.00 uur. Daarmee wordt in ieder geval al een deel van het probleem opgelost. De Kinderombudsman roept alle partijen (politie, justitie én de

---

⁶ Dit volgt onder andere uit (inter)nationale regelgeving en de uitspraak van het Europese Hof van de Rechten van de Mens inzake *Salduz vs Turkey* (27 november 2008).

advocatuur) evenwel op om verder met elkaar in gesprek te gaan om te komen tot een praktische oplossing voor minderjarigen die tussen 22.00 en 00.00 uur worden aangehouden en om er voor te zorgen dat advocaten zo snel mogelijk op een politiebureau zijn. De uitspraak inzake Salduz is een groot goed, maar kan er niet toe leiden dat een minderjarige door het systeem langer en zelfs gedurende de nacht in een politiecel zitten te wachten op een (eerste) verhoor.

Een andere component is het ontbreken van alternatieven voor inverzekeringstelling of het onvoldoende gebruiken van de reeds bestaande mogelijkheden. Politie en Openbaar Ministerie wordt aanbevolen hier meer aandacht voor te vragen bij hun medewerkers. Ten behoeve hiervan en de rechten van de minderjarigen wordt tevens aanbevolen iedere beslissing rond een inverzekeringstelling te voorzien van een motivering waarin wordt aangegeven welke belangen concreet prevaleren boven de belangen van een minderjarige waardoor de inverzekeringstelling nodig is en waarom er in die situatie geen alternatief mogelijk is.

CONCLUSIE

De Kinderombudsman concludeert dat de klacht gegrond is en dat er ook in een breder perspectief knelpunten zijn in de huidige praktijk rond inverzekeringstellingen. De Kinderombudsman doet ter verbetering daarvan de volgende aanbevelingen:

1. Aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie, mede als verantwoordelijke voor het Openbaar Ministerie, en aan de politie: stel een standaard werkwijze vast voor zaken van minderjarigen waarin een inverzekeringstelling wordt overwogen. Maak daar onderdeel van dat op schrift, concreet en gespecificeerd de belangen van de minderjarigen worden afgewogen tegen de belangen binnen het strafrecht. Ook dienen daarbij alternatieven voor de inverzekeringstelling en/of het verblijf gedurende de nacht op het politiebureau worden onderzocht en afgewogen;
2. Aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie, mede als verantwoordelijke voor het Openbaar Ministerie: ontwikkel waar nodig alternatieven voor in verzekeringstelling en verblijf op een politiebureau (gedurende de nacht);
3. Aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie: zorg in samenspraak met de advocatuur voor een verdere uitbreiding van de openingstijden van de piketcentrale en beschikbaarheid van de advocatuur.⁷

De Kinderombudsman

M.L.M. Dullaert

---

⁷ De aanvullende informatie in de voetnoot op pagina 10 maakt de strekking van deze aanbeveling niet anders, zij het dat het niet gaat om een *verdere* uitbreiding, maar om een uitbreiding van de openingstijden van de piketcentrale en de beschikbaarheid van de advocatuur, bij voorkeur tot 00.00 uur.

BIJLAGE   RELEVANTE LITERATUUR EN WET- EN REGELGEVING**Verdrag inzake de Rechten van het Kind***Artikel 3*

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.
2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.
3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Artikel 37

De Staten die partij zijn, waarborgen dat:

- a. geen enkel kind wordt onderworpen aan foltering of aan een andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. Doodstraf noch levenslange gevangenisstraf zonder de mogelijkheid van vrijlating wordt opgelegd voor strafbare feiten gepleegd door personen jonger dan achttien jaar;
- b. geen enkel kind op onwettige of willekeurige wijze van zijn of haar vrijheid wordt beroofd. De aanhouding, inhechtenisneming of gevangenneming van een kind geschiedt overeenkomstig de wet en wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur;
- c. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, wordt behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid inherent aan de menselijke persoon, en zodanig dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd. Met name wordt ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen, en heeft ieder kind het recht contact met zijn of haar familie te onderhouden door middel van correspondentie en bezoeken, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;
- d. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd het recht heeft onverwijld te beschikken over juridische en andere passende bijstand, alsmede het recht de wettigheid van zijn vrijheidsberoving te betwisten ten overstaan van een rechter of een andere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit, en op een onverwijld beslissing ten aanzien van dat beroep.

Artikel 40

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind dat wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit, op een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving.

2. Hiertoe, en met inachtneming van de desbetreffende bepalingen van internationale akten, waarborgen de Staten die partij zijn met name dat:

a. geen enkel kind wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit op grond van enig handelen of nalaten dat niet volgens het nationale of internationale recht verboden was op het tijdstip van het handelen of nalaten;
b. ieder kind dat wordt verdacht van of vervolgd wegens het begaan van een strafbaar feit, ten minste de volgende garanties heeft:

I - dat het voor onschuldig wordt gehouden tot zijn of haar schuld volgens de wet is bewezen;

II - dat het onverwijld en rechtstreeks in kennis wordt gesteld van de tegen hem of haar ingebrachte beschuldigingen, indien van toepassing door tussenkomst van zijn of haar ouders of wettige voogd, en dat het juridische of andere passende bijstand krijgt in de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging;

III - dat de aangelegenheid zonder vertraging wordt beslist door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie in een eerlijke behandeling overeenkomstig de wet, in aanwezigheid van een rechtskundige of anderszins deskundige raadsman of -vrouw, en, tenzij dit wordt geacht niet in het belang van het kind te zijn, met name gezien zijn of haar leeftijd of omstandigheden, in aanwezigheid van zijn of haar ouders of wettige voogden;

IV - dat het er niet toe wordt gedwongen een getuigenis af te leggen of schuld te bekennen; dat het getuigen à charge kan ondervragen of doen ondervragen en dat het de deelneming en ondervraging van getuigen à decharge op gelijke voorwaarden kan doen geschieden;

V - indien het schuldig wordt geacht aan het begaan van een strafbaar feit, dat dit oordeel en iedere maatregel die dientengevolge wordt opgelegd, opnieuw wordt beoordeeld door een hogere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie overeenkomstig de wet;

VI - dat het kind kosteloze bijstand krijgt van een tolk indien het de gebruikte taal niet verstaat of spreekt;

VII - dat zijn of haar privéleven volledig wordt geëerbiedigd tijdens alle stadia van het proces.

Wetboek van Strafrecht*Artikel 67*

1. Een bevel tot voorlopige hechtenis kan worden gegeven in geval van verdenking van:

- a. een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld;
  - b. een der misdrijven omschreven in de artikelen 132, 138a, 138ab, 138b, 139c, 139d, eerste en tweede lid, 141a, 161sexies, eerste lid, onder 1°, en tweede lid, 137c, tweede lid, 137d, tweede lid, 137e, tweede lid, 137g, tweede lid, 151, 184a, 254a, 248d, 248e, 272, 284, eerste lid, 285, eerste lid, 285b, 300, eerste lid, 321, 323a, 326c, tweede lid, 350, 350a, 351, 395, 417bis en 420quater van het Wetboek van Strafrecht;
  - c. een der misdrijven omschreven in:
    - artikel 86i, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998;
    - artikel 66h, eerste lid, van de Gaswet;
    - artikel 8.12, eerste en tweede lid, van de Wet dieren;
    - artikel 175, tweede lid, onderdeel b, of derde lid in verbinding met het eerste lid, onderdeel b, van de Wegenverkeerswet 1994;
    - artikel 30, tweede lid, van de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag;
    - de artikelen 52, 53, eerste lid en 54 van de Wet gewetensbezwaren militaire dienst;
    - artikel 36 van de Wet op de kansspelen;
    - artikel 11, tweede lid, van de Opiumwet;
    - artikel 55, tweede lid, van de Wet wapens en munitie;
    - de artikelen 5:56, 5:57 en 5:58 van de Wet op het financieel toezicht;
    - artikel 11 van de Wet tijdelijk huisverbod.
2. Het bevel kan voorts worden gegeven indien geen vaste woon- of verblijfplaats in Nederland van de verdachte kan worden vastgesteld en hij verdacht wordt van een misdrijf waarvan de rechtbanken kennis nemen en waarop, naar de wettelijke omschrijving gevangenisstraf is gesteld.
3. De voorgaande leden van dit artikel vinden alleen toepassing wanneer uit feiten of omstandigheden blijkt van ernstige bezwaren tegen de verdachte.
4. In afwijking van het derde lid zijn ernstige bezwaren niet vereist voor een bevel tot bewaring bij verdenking van een terroristisch misdrijf.

Artikel 67a

- 1. Een op artikel 67 gegrond bevel kan slechts worden gegeven:
  - a. indien uit bepaalde gedragingen van de verdachte, of uit bepaalde, hem persoonlijk betreffende omstandigheden, blijkt van ernstig gevaar voor vlucht;
  - b. indien uit bepaalde omstandigheden blijkt van een gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid, welke de onverwijld vrijheidsbeneming vordert.
- 2. Een gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid kan voor de toepassing van het vorige lid slechts in aanmerking worden genomen:
  - 1°. indien er sprake is van verdenking van een feit waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van twaalf jaren of meer is gesteld en de rechtsorde ernstig door dat feit is geschokt;
  - 2°. indien er ernstig rekening mede moet worden gehouden, dat de verdachte een misdrijf zal begaan:

waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van zes jaren of meer is gesteld of

waardoor de veiligheid van de staat of de gezondheid of veiligheid van personen in gevaar kan worden gebracht, dan wel algemeen gevaar voor goederen kan ontstaan;

3°. indien er sprake is van verdenking van een der misdrijven omschreven in de artikelen 285, 300, 310, 311, 321, 322, 323a, 326, 326a, 350, 416, 417bis, 420bis of 420quater van het Wetboek van Strafrecht, terwijl nog geen vijf jaren zijn verlopen sedert de dag waarop de verdachte wegens een van deze misdrijven onherroepelijk tot een vrijheidsbenemende straf of maatregel, een vrijheidsbeperkende maatregel of een taakstraf is veroordeeld dan wel bij onherroepelijke strafbeschikking een taakstraf is opgelegd en voorts er ernstig rekening mede moet worden gehouden dat de verdachte wederom een van die misdrijven zal begaan;

4°. indien er sprake is van verdenking van een van de misdrijven omschreven in de artikelen 141, 157, 285, 300 tot en met 303 of 350 van het Wetboek van Strafrecht, begaan op een voor het publiek toegankelijke plaats, dan wel gericht tegen personen met een publieke taak, waardoor maatschappelijke onrust is ontstaan en de berechting van het misdrijf uiterlijk binnen een termijn van 17 dagen en 15 uren na aanhouding van de verdachte zal plaatsvinden;

5°. indien de voorlopige hechtenis in redelijkheid noodzakelijk is voor het, anders dan door verklaringen van de verdachte, aan de dag brengen van de waarheid.

3. Een bevel tot voorlopige hechtenis blijft achterwege, wanneer ernstig rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat aan de verdachte in geval van veroordeling geen onvoorwaardelijke vrijheidsstraf of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel zal worden opgelegd, dan wel dat hij bij tenuitvoerlegging van het bevel langere tijd van zijn vrijheid beroofd zou blijven dan de duur van de straf of maatregel.

4. Onder onherroepelijke veroordeling als bedoeld in het tweede lid, onder 3°, wordt mede verstaan een onherroepelijke veroordeling door een strafrechter in een andere lidstaat van de Europese Unie wegens soortgelijke feiten.

5. Onder personen met een publieke taak zijn begrepen: personen die ten behoeve van het publiek en in het algemeen belang een hulp- of dienstverlenende taak vervullen.

Artikel 493

1. Indien de rechter de voorlopige hechtenis van de verdachte beveelt, gaat hij na of de tenuitvoerlegging van dit bevel, hetzij onmiddellijk, hetzij na een bepaald tijdsverloop, kan worden geschorst. De rechter kan daarbij een gecertificeerde instelling als bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet of, indien de verdachte inmiddels de leeftijd van zestien jaren heeft bereikt, een reclasseringsinstelling als bedoeld in artikel 14d, tweede lid, opdracht geven toezicht te houden op de naleving van voorwaarden en de veroordeelde ten behoeve daarvan te begeleiden.

2. In het bevel tot voorlopige hechtenis en tot schorsing daarvan worden zodanige bepalingen opgenomen als voor de juiste uitvoering daarvan nodig worden geoordeeld.

3. Tot het ondergaan van verzekeringstelling of voorlopige hechtenis kan elke daartoe geschikte plaats worden aangewezen. Bij het bevel tot voorlopige hechtenis kan worden bepaald dat de verdachte gedurende de nacht in een inrichting als bedoeld in de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, dan wel op een andere plaats als bedoeld in de eerste volzin verblijft, en gedurende de dag in de gelegenheid wordt gesteld de inrichting of die plaats te verlaten.
4. Een bevel tot gevangenhouding of gevangenneming kan een termijn van dertig dagen niet te boven gaan indien de rechtbank de verdachte niet heeft gehoord.
5. In de gevallen waarin verlop kan worden verleend op grond van het bepaalde bij of krachtens de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, blijft het in het eerste en tweede lid inzake schorsing bepaalde buiten toepassing.
6. Schorsing van de voorlopige hechtenis vindt steeds plaats onder de algemene voorwaarden, genoemd in artikel 80. De rechter kan, na advies te hebben ingewonnen van de raad voor de kindbescherming, ook bijzondere voorwaarden aan de schorsing verbinden. De rechter verbindt slechts bijzondere voorwaarden aan de schorsing voor zover de jeugdige daarmee instemt. Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke bijzondere voorwaarden aan de schorsing kunnen worden verbonden en aan welke eisen de instemming van de jeugdige moet voldoen.

General Comment no. 5 (2003) on the Convention of the Rights of the Child

12: (...) Every legislative, administrative and judicial body or institution is required to apply the best interest principle by systematically considering how children's rights and interests are or will be affected by a decision and action.

General Comment no. 10 (2007) on the Convention of the Rights of the Child

10. In all decisions taken within the context of the administration of juvenile justice the best interest of the child should be a primary consideration. Children differ from adults in their physical and psychological development and their emotional and educational needs. These and other differences (...) require a different treatment for children.

B. Interventions/diversion (see also section E below)

22. Two kinds of interventions can be used by the State authorities for dealing with children alleged as, accused of, or recognized as having infringed the penal law: measures without resorting to judicial proceedings and measures in the context of judicial proceedings. The Committee reminds States parties that utmost care must be taken to ensure that the child's human rights and legal safeguards are thereby fully respected and protected.

23. Children in conflict with the law, including child recidivists, have the right to be treated in ways that promote their reintegration and the child's assuming a constructive role in society (art. 40 (1) of CRC). The arrest, detention or imprisonment of a child may be used only as a measure of last resort (art. 37 (b)). It is, therefore, necessary - as part of a comprehensive policy for juvenile justice - to develop and implement a wide range of measures to ensure that children are dealt with in a manner appropriate to their well-

being, and proportionate to both their circumstances and the offence committed. These should include care, guidance and supervision, counselling, probation, foster care, educational and training programmes, and other alternatives to institutional care (art. 40 (4)).

(...)

E. Interventions in the context of judicial proceedings

28. When judicial proceedings are initiated by the competent authority (usually the prosecutor's office), the principles of a fair and just trial must be applied (see section D below). At the same time, the juvenile justice system should provide for ample opportunities to deal with children in conflict with the law by using social and/or educational measures, and to strictly limit the use of deprivation of liberty, and in particular pretrial detention, as a measure of last resort. In the disposition phase of the proceedings, deprivation of liberty must be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time (art. 37 (b)). This means that States parties should have in place a well-trained probation service to allow for the maximum and effective use of measures such as guidance and supervision orders, probation, community monitoring or day report centres, and the possibility of early release from detention.

29. The Committee reminds States parties that, pursuant to article 40 (1) of CRC, reintegration requires that no action may be taken that can hamper the child's full participation in his/her community, such as stigmatization, social isolation, or negative publicity of the child. For a child in conflict with the law to be dealt with in a way that promotes reintegration requires that all actions should support the child becoming a full, constructive member of his/her society.

F. Deprivation of liberty, including pretrial detention and post-trial incarceration

78. Article 37 of CRC contains the leading principles for the use of deprivation of liberty, the procedural rights of every child deprived of liberty, and provisions concerning the treatment of and conditions for children deprived of their liberty.

Basic principles

79. The leading principles for the use of deprivation of liberty are: (a) the arrest, detention or imprisonment of a child shall be in conformity with the law and shall be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time; and (b) no child shall be deprived of his/her liberty unlawfully or arbitrarily.

80. The Committee notes with concern that, in many countries, children languish in pretrial detention for months or even years, which constitutes a grave violation of article 37 (b) of CRC. An effective package of alternatives must be available (see chapter IV, section B, above), for the States parties to realize their obligation under article 37 (b) of CRC to use deprivation of liberty only as a measure of last resort. The use of these alternatives must be carefully structured to reduce the use of pretrial detention as well, rather than "widening the net" of sanctioned children. In addition, the States parties should take adequate legislative and other measures to reduce the use of pretrial detention. Use of pretrial detention as a punishment violates the presumption of innocence. The law should clearly state the conditions that are required to determine whether to place or keep a child in pretrial detention, in particular to ensure his/her

appearance at the court proceedings, and whether he/she is an immediate danger to himself/herself or others. The duration of pretrial detention should be limited by law and be subject to regular review.

81. The Committee recommends that the State parties ensure that a child can be released from pretrial detention as soon as possible, and if necessary under certain conditions. Decisions regarding pretrial detention, including its duration, should be made by a competent, independent and impartial authority or a judicial body, and the child should be provided with legal or other appropriate assistance.

United Nations Rules for the Protection of Juvenile Deprived of their Liberty: "Havana Rules", 14 December 1990

17. (...) Detention before trial shall be avoided to the extent possible and limited to exceptional circumstances. Therefor, all efforts shall be made to apply alternative measures.

United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice: "The Beijing Rules", 29 November 1985

13.1 Detention pending trial shall be used only as a measure of last resort and for the shortest possible period of time.

13.2 Whenever possible, detention pending trial shall be replaced by alternative measures, such as close supervision, intensive care or placement with a family or in an educational setting or home.

United Nations Standard Minimum Rules for non-custodial measures 1990

6.1 Pre-trial detention shall be used as a means of last resort in criminal proceedings, with due regard for the investigation of the alleged offence and for the protection of society and the victim.

6.2 Alternatives to pre-trial detention shall be employed at as early a stage as possible. Pre-trial detention shall last no longer than necessary to achieve the objectives stated under rule 6.1 and shall be administered humanely and with respect for the inherent dignity of human beings.

6.3 The offender shall have the right to appeal to a judicial or other competent independent authority in cases where pre-trial detention is employed.

European Rules for Juvenile Offenders subject to Sanctions or Measures (COE Document cm/Rec (2008) 11)

10. Deprivation of liberty of a juvenile shall be a measure of last resort and imposed and implemented for the shortest period possible. Special efforts must be undertaken to avoid pre-trial detention.

Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice and their explanatory memorandum, 17 November 2010

IV.A.6.19 Any form of deprivation of liberty of children should be a measure of last resort and be for the the shortest appropriate period of time.

IV.C.27 A child who has been taken into custody should not be questioned in respect of criminal behaviour, or asked to make or sign a statement concerning such involvement, except in presence of a lawyer or one of the child's parents or, if no parent is available, another person whom the child trusts.

'Een paar nachtjes in de cel', het VN-Kinderrechtenverdrag en het voorarrest van minderjarigen in politiecellen, Defence for Children, Berger, M. & Carrie van der Kroon, 2011